

Boksymposium

Ivar Frønes og Lise Kjølørød (red.)

Det norske samfunn

Oslo: Gyldendal 2016. 3 bind

En bauta i norsk samfunnsforskning – fremdeles?

A monument in Norwegian social research – still?

Rune Karlsen

Redaktør

rune.karlsen@samfunnsforskning.no

Arnfinn H. Midtbøen

Redaktør

arnfinn.h.midtboen@samfunnsforskning.no

Bokverket *Det norske samfunn* (DNS) er en institusjon i norsk samfunnsforskning. Verket utkom første gang i 1968 med en av samfunnsforskningens pionerer, Natalie Rogoff Ramsøy, som redaktør. Blant forfatterne av de tolv kapitlene var kjente størrelser som Wilhelm Aubert, Johan Galtung, Ørjar Øyen, Nils Christie og Thomas Mathiesen.

Den ambisiøse tittelen og et toppet forfatterlag finner i førsteutgaven sitt motsvar i redaktørens forord: Ifølge Ramsøy skulle DNS «gi et detaljert og objektivt bilde av Norges nåværende institusjonelle og strukturelle oppbygging». Det er en forrykende ambisjon, og talende for selvtilliten til det som på slutten av 1960-tallet fortsatt var et nokså ungt sosiologifag. Opprettholdes ambisjonsnivået nå som DNS har kommet i sin syvende utgave?

Da DNS ble publisert for første gang, vakte utgivelsen fortjent oppmerksomhet i fagmiljøene. *Tidsskrift for samfunnsforskning* (TfS) publiserte i 1969 et symposium om bokverket. Redaksjonen, den gang bestående av Egil Fivelsdal og Francesco Kjellberg, inviterte tre prominente forskere til å komme med sine vurderinger: fra Sverige sosiologen Erik Allardt, og fra Norge sosiologen Sverre Lysgaard og historikeren Knut Mykland.

De tre gir innsiktsfulle og interessante synspunkter på DNS. Allardt og Mykland peker for eksempel på fraværet av analyser av regional variasjon. De kritiserer – begge med referanser til Stein Rokkan og Henry Valen – redaktør og kapittelforfattere for å undervurdere de betydelige ulikhetene mellom Norges landsdeler når det gjelder næringsstruktur, politiske holdninger og religiøse trosformer.

Allardt hadde også synspunkter på temaer som var utelatt – og som var inkludert: Han spurte om det ikke fantes jordbrukere og fiskere i Norge, og kritiserte med det utelatelsen av viktige næringer i bokverket, men berømmet samtidig spesielt Ulf Torgersens kapittel om de politiske institusjonene. I dag er situasjonen snudd på hodet: Nesten 50 år etter førsteutgaven, har fiskerieringen endelig blitt inkludert i DNS – mens de politiske institusjonene er utelatt.

Sverre Lysgaard, på sin side, kritiserer DNS for å mangle et sosiologisk begrep om samfunnet som fenomen. Han skriver imidlertid også at utgivelsen av DNS har igangsatt en viktig prosess, «nemlig en løpende revisjon og supplering» – og føyer til: «På lang sikt er dette viktigere enn spørsmålet om nøyaktig hvor god førsteutgaven var» (s. 98).

At utgivelsen av DNS i 1968 satte i gang en prosess for «revisjon og supplering», er hevet over tvil. Siden førsteutgaven har DNS kommet i en rekke utgaver, enkelte av dem totale revisjoner av de foregående. I 2016 kom altså DNS i sin syvende utgave, denne gangen i tre bind og med hele 42 kapitler.

Som våre forgjengere i redaktørstolen i 1969, har vi i anledning nyutgivelsen initiert et boksymposium i TfS. Vi har tatt kontakt med noen av landets fremste sosiologer og bedt dem besvare følgende spørsmål: Hva sier den nye utgaven av DNS om det norske samfunnet anno 2016? Hva sier den *ikke*? Og hva forteller bokverket om den norske samfunnsforskningen?

Boksymposiet supplerer og utvider de diskusjonene som allerede er publisert om DNS i sin nyeste tapning (se Hansen 2017; Kjølørød & Frønes 2016; Slagstad 2016). Symposiet rommer tre anmeldelser, skrevet av Gunnar C. Aakvaag, Mari Teigen og Arve Hjelseth. Til slutt – i redelighetens navn og i motsetning til våre forgjengere – har vi latt redaktørene Ivar Frønes og Lise Kjølørød få anledning til å imøtekomme kritikken med et tilsvarende svar.

God lesning!

REFERANSER

- Hansen, M. N. (2017). Sosiologi på feil spor. *sosiologen.no*. Hentet fra <http://sosiologen.no/2017/02/norske-samfunn-sosiologi-pa-feil-spor/>
- Kjølørød, L. & Frønes, I. (2016). Marginalisering eller forklaringskraft; kommentar til Slagstads dystopiske refleksjoner om sosiologifaget og «Det norske samfunn». *sosiologen.no*. Hentet fra <http://sosiologen.no/2016/11/marginalisering-forklaringskraft-kommentar-slagstad-dystopiske-refleksjoner-sosiologifaget-norske-samfunn/>
- Slagstad, R. (2016). De marginale sosiologer. *sosiologen.no*. Hentet fra <http://sosiologen.no/2016/11/de-marginale-sosiologer/>